

Beszéd az EVP 2015 európai elektromos cigaretta használói demonstráció-sorozat 2015 május 29-i budapesti állomására

Pifkó Krisztián írása

I. bemutatkozás

Pifkó Krisztián vagyok, elektromos cigaretta használó, ha úgy tetszik vaper, ha úgy tetszik gőzlér. Abban az idézőjelben szerencsés helyzetben lehetek, hogy alkalmam volt közelről figyelemmel követni az elmúlt évek kis túlzással az összes, elektromos cigaretta körül történő eseményét Európában és hazánkban, legyen az pozitív vagy negatív.

Az ominózus Szócska Miklós féle telefax, a korábban elképzelhetetlennek tartott levelek a vámról: *"nyilatkozzon büntetőjogi felelőssége tudatában, hogy a termék tartalmaz-e nikotint"*, az ezt követő NAV razziák, az évek óta tartó, jogilag megalapozatlan nikotin üldözés, az új EU-s dohány-direktíva első, második, majd végleges verziója, a honi perek és azok eredményei, amelyek kimondják, hogy nikotin tartalma miatt korlátozni az e-cigaretták szabad hozzáférhetőségét Alaptörvény ellenes, Dr Farsalinos és tudóstársainak kutatásai, petíciók tucatjai, az EFVI európai polgári kezdeményezés tündöklése és bukása, és most a legújabb, a dohány-direktíva implementációs fázisa.

Eseménydús néhány éven vagyunk túl, és mondhatni a végkifejlet előtt állunk. A következő tizenkét hónapon belül eldől, hogy mi lesz a sorsa az elektromos cigarettának itthon és az unió tagállamaiban, eldől, hogy milyen évek várnak ránk, elektromos cigaretta használókra, és milyen lehetőségei maradnak a még a dohányzás rabságában vergődő embertársainknak.

II. bevezető

Nem fogok arról beszélni, hogy mi is az az elektromos cigaretta, és miért jó, ezt manapság már csak az nem tudja, akit nem érdekel. Arról fogok beszélni, hogy milyen hazugságokkal próbálják világszerte lejáratni az elektromos cigarettát, és arról fogok beszélni, hogy a közelgő európai szabályozás milyen veszélyekkel és hátrányos következményekkel járhat, ha nem elég körültekintően kezelik azt.

Mint minden valamirevaló találmány, az elektromos cigaretta is fenekestül felforgatta a világot. Felkavarja az állóvizet, status quokat borogat, új értelmet ad régi kifejezéseknek, lehetőségeket teremt, vagy éppen elavulttá tesz más termékeket, piacokat rendez át. Éppen ezért nem szabad, sőt, óriási hiba pusztán a kényelmes, megszokott alapokra helyezkedve vizsgálni az e-cigaretta jelenségét és annak a világra gyakorolt hatását, a benne rejlő lehetőségeket.

Nem állíthatjuk pellengérré a dohányzás mumusa mellé, mert az e-cigaretta használói nem dohányoznak, sőt, pont a dohányzás rabságából menekültek, vagy épp próbálnak menekülni. A dohányzás és annak káros következményei ellen való küzdelem a valaha volt legütőképesebb szövetségesét kapta az elektromos cigaretta képében, mottója pedig egészen újszerű: "relatív kockázatcsökkentés". Mert voltaképp erről van szó: megtartani a dohányzás önmagában ártalmatlan rituáléit, egyúttal megszabadulva annak borzasztó egészségügyi következményeitől, a lehető legkisebb szintre csökkentve a kockázati tényezőket.

A dohányzás visszaszorításáért küzdő személyek és szervezetek azonban sajnos ezzel az új jelenséggel szemlátomást nem tudnak mit kezdeni. Számukra (tisztelet a kivételnek, mert azért ilyenek is akadnak), számukra a dohányzás egy fekete vagy fehér kérdés, világgépükbe úgy tűnik nem fér bele egy harmadik opció lehetősége. A pokolba vezető út is jószándékkal van kiköveve, és egy kalapács mindent szögnek néz, így aztán nem meglepő, hogy a dohányzás visszaszorításáért küzdő szervezetek végtelen jó szándékukban most a fürdővízzel a gyereket is kiöntenék. Szövetséges helyett ellenséget, megoldás helyett problémát látnak. Valahol útközben mintha elfeledkeztek volna az eredeti céljukról: csökkenteni a dohányzó emberek számát. Mit csinál az elektromos cigaretta? Csökkenti a dohányzó emberek számát. A dohányzás visszaszorításáért való küzdelem mozgalma addig gondolhatná, hogy van valami beleszólása egy ember életébe, amíg az dohányzik. Mi, elektromos cigaretta használók nem dohányzunk, sőt, büszkék vagyunk rá, hogy nem dohányzunk.

A józan ész azt diktálná, hogy a két csoport között ezzel is meg is szűnik a kapcsolat, vagy a legjobb esetben is érdeklődve tekint ránk a tisztelt leszoktató mozgalom, hogy hátha tanulhat tőlünk valami újat, egy kis vérfrissítés esetleg az öreg motorosoknak, de sajnos nem ez történik. Mi történik ehelyett? Arrébb teszik a célszalagot. Eddig elég volt nekik, ha az ember nem szívta többé az égetett dohány füstjét, de most, hogy ezt olyan módon oldjuk meg, amely nem szerepel a kis listájukban, mint üdvös módszer, hirtelen ez már nem elég többé. Legyen az ember nikotin-absztinens, most ez az új jelszó. Hogy miért? Mert ha nem, hát az is függőség. Szeretném emlékeztetni őket, hogy a dohányzás visszaszorítása volt az eredeti céljuk, nem pedig a függőségek felszámolása.

Tételezzük fel, hogy a kedvenc napilapomat csak a gyorsforgalmi út túloldalán tudom beszerezni, és nincs zebra sem. Minden nap átrohanok a száguldó autók között, és barátom, Visszaszorító Vencel joggal vágja a fejemhez, hogy "ember, egyszer meg fogsz halni amiatt a hülye napilap miatt". Egy nap megnyílik egy újságos az út ezen oldalán, sőt, már az interneten is meg tudom rendelni szeretett sajtótermékemet. Békésen olvasom tehát továbbra is a kedvenc napilapomat, de most már a biztos életveszély nélkül. Barátom, Visszaszorító Vencel pedig ezzel fordul hozzám: "ember, ne olvasd már azt a hülye újságot, elvághatod az ujjad a lapokkal". Kedves Visszaszorító Vencelek, elgurult a gyógyszeretek?

Függő az az ember, aki reggelente kávézik, függő az, aki rendszeresen sportol, függő az, aki hétvégeként a számára kedves csapatnak szurkol, függő az, aki minden nap megnézi a kedvenc sorozatát a televízióban, de még függő az is, aki esetleg imádja Bach, vagy épp az Einstürzende Neubauten zenéjét. A társadalomra nem veszélyes, szabadon választott függőségek nem ezen szervezetek vadászterületei, hanem az ember magánügye. Súlyos szereptévesztésben van az az intézmény, amelyik ezt másképp gondolja.

Játsszunk el a gondolattal, hogy létezik egy nagy zöld gomb, amelyet ha megnyomnának, akkor mintegy varázsütésre, negatív következmények nélkül, örökre eltűnne a világról a dohányzás. Vajon megnyomnák-e ezt a gombot a dohányzás visszaszorításáért küzdő intézmények hivatalnokai, abban a tudatban, hogy másnap már nem kell bemenniük dolgozni, nincs több külföldi konferencia, nincs több vaskos állami és gyógyszeripari támogatás, nincs több tévészereplés? A választ mindenki döntse el magában.

Félreértés ne essék, nem szeretném a dohányzás visszaszorításáért küzdő intézmények érdemeit kisebbiteni, szó sincs róla. De az elektromos cigaretta vegzálásával egy nagyon csúnya, tudathasadásos, védhetetlen öngólt lőttek maguknak.

Ebben a fekete-fehér, igen-nem játszmában pedig ott ragadtak középen a szabályozó és jogalkotó testületek, amelyeknek az lenne a feladata, hogy valami rendszert vigyenek a káoszba, de kinek higyjenek? Annak a lelkes, de maroknyi embernek, akik szabad idejükben kiállnak az elektromos cigaretta mellett, és az őket igazoló több tucatnyi felmérésnek és tanulmánynak, vagy a közmegebecsülésnek örvendő, akadémiai titulusokkal megtűzdelt dohányzásvisszaszorítóknak, akik közpénzt, ipari támogatást és befolyást nem sajnálva módszeresen ágálnak az elektromos cigaretta ellenében?

Meggyőződésem, hogy a legvégén a maroknyi ember, a józan ész és a tudományos bizonyítékok igaza fog érvényesülni, mert nem a sötét középkorban élünk, hogy az ismeretlentől való félelemből táplálkozó ostoba elutasítás hosszú távon fenntartható legyen. De az odáig vezető út rögzössége a már említett szabályozó és jogalkotó testületek nyitottságán múlik majd.

III. buta pletykák és álhírek

Nem elképzelhetetlen, hogy kicsit cinikus leszek néhol, mert egynémely állítás annyira blőd, hogy egészséges cinizmus nélkül nehéz azt feldolgozni.

Lejárató pletykákból pedig akad bőven. Mindannyian találkozhattunk ezekkel, az e-cigaretta ellehetetlenítésére irányuló próbálkozásokkal, hiszen a csapból is ez folyik évek óta, és ha az egyik mesterkelt ellenérv megcáfolásra kerül, vagy már elcsépeltté válik, nyomban előhúznak a kalapból egy újabb koholt zöldséget, és elkezdik azt világgá kürtölni.

Ezen pletykák közös jellemzője, hogy alátámasztásukhoz bizonyítékokkal nem szolgálnak, általában feltevéseket, félelmeket fogalmaznak meg, nem pedig tényeket. Az ilyen hisztériakeltő álhíreknél az is jól megfigyelhető, hogy egy-egy fontos körülményt csendben elhallgatnak, ezáltal téve figyelemfelkeltőbbé vagy hihetőbbé az alapvetően hibás mondandót.

Ha azt állítom, hogy a holnapi napon a munkavállalók zöme világszerte nem fogja felvenni a munkát és otthon marad, az ember felvonhatja a szemöldökét, hogy úristen, mi történik, mi lesz itt, miről maradtam le? Ha azonban hozzáteszem, hogy holnap egyébként munkaszüneti nap van, a tények teljes ismeretében máris csak legyinteni lehet az egészsre.

Mielőtt bármit elhiszünk amit olvasunk vagy hallunk, tegyünk fel egy kérdést: van erre bármi bizonyíték? Ha a válasz az, hogy "nincs, de...", vagy az, hogy "egy megbízható tanulmány szerint", de az idézett tanulmányra természetesen nincs hivatkozás, akkor köszönöm, ennyi elég is volt, ez népmese, mendemonda, képzelgés, pusztá játék a gondolatokkal, fantázia. Bizonyára mindannyian ismerjük Pierre Boule A majmok bolygója című történetét. Remek tudományos fantasztikum, még csak nem is a legelrugaszkodottabbak közül való, de úgy gondolom egy kissé túlzás lenne kiirtanunk a majmokat és emberszabásúakat abbéli félelmünkben, hogy netán egyszer valóra válik majd.

Ezzel szemben az elektromos cigaretta melletti szóló érvek sorozatosan megerősítésre kerültek és kerülnek továbbra is. És itt szilárd, megfelelő tudományos alapokon nyugvó kutatások, tanulmányok és felmérések eredményeiről beszélek, nem bizsergő nagylábujjakról, vagy a madarak röptéről. Természetesen mindenki abban hisz, amiben akar, de a hitünket másokra rákényszeríteni nem megelőzés, nem egészségvédelem, hanem inkvizíció, abból pedig talán már kinőttünk egy ideje.

Elgondolkoztam rajta, hogy ha az elektromos cigaretta szivárvánnyal, babanevetéssel, madárcsicsergéssel és cicák dorombolásával működne, akkor ezek az emberek ugyanúgy megtalálnák-e a módját, hogy valami mondvacsinált okkal belekössenek, de az elmúlt három év tapasztalata azt mutatja, hogy igen, egészen bizonyosan megtalálnák. Szinte látom a szalagcímeiket: "Aki elektromos cigarettázik, az kevésbé élvezi saját gyermeke kacagását". Vagy: "A menhelyekre kényszerülnek a házi kedvencek az elektromos cigaretta miatt". Esetleg: "Madárcsicsergés, vagy önbecsapás"? Rettenetes, komolyan.

Készült az EVP 2015 európai elektromos cigaretta használói demonstráció-sorozat 2015 május 29-i budapesti állomásán tartott beszédhez. Szerző: Pifkó Krisztián. Az írás tartalma szabadon felhasználható a CC BY 4.0 licencknek megfelelően: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>. Kérdés esetén forduljon a szerzőhöz: monsta@stopspam.hu.

Mindenesetre nem volt alkalmunk unatkozni, minden évre jutott legalább egy slágergyanús álhír. Említenék néhány példát a lejárató propaganda legszebb gyöngyszemei közül, egyúttal megragadva az alkalmat, hogy meg is cáfoljam azokat.

2012: nem tudunk eleget az elektromos cigarettáról.

Ez az állítás már akkor sem volt igaz, amikor először elhangzott. Helyesen így hangzik: nem tudunk eleget az elektromos cigarettáról, ha gondosan figyelmen kívül hagyunk minden olyan kutatási eredményt, ami nem a nekünk szimpatikus következtetésre jut. Valójában a józan ész, és sok biztató tanulmány is rendelkezésre állt már 2012-ben, és semmi akadálya nem volt annak, hogy az ember kellően megalapozott véleményt alkothasson az elektromos cigarettáról, feltéve hogy akart, nekem is sikerült 2011-ben, pedig pont olyan szkeptikusan álltam a témához, mint sokan mások. Egy átlagos, a témával nem foglalkozó ember természetesen könnyen tud azonosulni ezzel a kijelentéssel, elvégre valóban nem tud eleget ahhoz, hogy racionális alapokon nyugvó, önálló véleményt alkothasson. Azoktól a szakemberektől azonban, akiknek ez a hivatása, és azért veszik fel a fizetésüket, mert mindenki azt hiszi, hogy tájékozottak, lévén ez lenne a dolguk, tőlük egy kissé abszurdan hat ez a megállapítás. És nem akárkikről van szó, két évvel és több tucatnyi tanulmánnyal később, tavaly ősszel, az Egészségügyi Világszervezet (WHO) őszi moszkvai csúcstalálkozóján ez még mindig előszeretettel csattogtatott frázis volt. Ha cinizálni szeretnék erre csak azt tudnám mondani: ülj le fiam, elégtelen.

Példának fel tudnám hozni 2012 októberéből McAuley, Hopke, Zhao és Babaian tanulmányát¹, mely a következő eredményekről számolt be: *"A rákkeltéssel nem kapcsolatos kockázati elemzés azt mutatta ki, hogy nem jelent számottevő kockázatot az emberi egészségre az unántöltőkből képződő pára. Ezzel szemben a dohányfüst esetében a legtöbb eredmény jelentősen meghaladta a biztonsági határértékeket, ezáltal jelentős kockázatot jelentve az emberi egészségre. A rákkeltő tulajdonságokkal kapcsolatos kockázati elemzés során egyetlen ütántöltő párája sem érte el a sem a gyerekekre, sem a felnőttekre vonatkoztatott biztonsági határértékeket. A dohányfüst rákkeltő kockázati elemzésének mintái viszont megközelítették a felnőtt biztonsági határértékeket".*

Vagy itt van ugyanazon év augusztusából Dr Farsalinos publikációja², amely szerint *"a kutatók megállapították, hogy egyetlen elszívott cigaretta is jelentős átmeneti működési zavart okozott a szívizomszövetben, de az elektromos cigaretta nem volt semmilyen átmeneti hatással a szívfunkciókra. Már egy szál cigaretta elszívásának is fontos keringési következményei voltak, jelentősen megnövelve a szív összehúzódsakor és kitágulásakor mérhető vérnyomást, továbbá a pulzusszámot. Ezzel szemben az elektromos cigaretta mindössze minimális emelkedést okozott a szív kitágulásakor mérhető vérnyomásban".* Dr Farsalinos megállapítása szerint: *"mindez arra utal, hogy bár a nikotin jelen van az ütántöltő folyadékokban, annak a felszívódása jóval lassabban történik, mint a hagyományos cigaretta esetében".*

---

1 <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23033998>

2 <http://www.escardio.org/The-ESC/Press-Office/Press-releases/Last-5-years/Electronic-cigarettes-do-not-damage-the-heart>

De fordítsuk meg: tudunk-e eleget a cigarettáról? Igen. Elképzelhető, hogy az elektromos cigaretta ugyanolyan káros? A józan ész minden szabálya ellent mond ennek. Mi ilyenkor a teendő? Szerencsére okos emberek lefektették a felelős szabályozás szabályait is, így nem kell a sötétben tapogatóznunk. Az EU saját szabályozási protokollja előírja a következőket:

- bizonyítékokon alapuló indoklás: vagyis pusztán feltételezések nem szolgálhatnak döntések alapjául
- hatástanulmányok szükségessége: költségek, előnyök, kockázatok, és nem várt mellékhatások felderítése, több alternatíva figyelembe vételével, amelyek egyike az, hogy mi történik, ha egyáltalán nem csinálnak semmit
- konzultáció az érintettekkel és a szakértőkkel: ez nem valami gesztusértékű dolog, hanem az érintettek joga
- felügyelhetőség, ellenőrizhetőség: nem történik semmi zárt ajtók mögött, és a produktumok minőségét vizsgálhassák a nemzeti parlamentek is

Négy pont, nem sok, nagy kár, hogy a dohány-direktíva kidolgozásakor végül mégsem ezek szellemében jártak el, de ne szaladjunk előre.

2013: kapu a dohányzáshoz, újra normalizálja a dohányzást.

Ezek bizony jól csengő, hangzatos ellenérvek, és ha az ember nem gondolja igazán végig, hogy miről is van szó, akár elképzelhetőnek is tűnhetnek. Egy baj van velük: teljesen megalapozatlanok. Akár azt is mondhatnánk, hogy az elektromos cigaretta fel fogja olvasztani a sarki jégsapkákat, vagy kettéválasztja a Vörös Tengert, esetleg felszántja a hegyet, s völgyet, pont akkora megalapozottsága van, mint az előbbi kijelentéseknek.

A következő ugyan nem egy tény, csak megfigyelés, de aki valaha is kóstolt már cigarettát elsőre, vagy miután az ízlelőbimbói már megfelelően kitisztultak, az pontosan tudja, hogy milyen tartósan förtelmes mellékíze van. Kizárólag aktív dohányos képes ezt elviselni. Mindez önmagában persze nem zárja ki a kapu-effektust, mindössze meglehetősen valószínűtlenné teszi azt.

Matekozzunk picit. A majdnem 10 millió magyarból körülbelül 1.5 millió dohányos, és 200.000 elektromos cigaretta használó. Erősen kerekítve marad 8 millió nemdohányos. Mondjuk azt, hogy ennek a felét nem számoljuk, mert vagy annyira fiatal, vagy más okokból nem releváns, az 4 millió nemdohányos. A felmérések szerint az elektromos cigarettával élők kevesebb, mint fél ezreléke³ olyan, aki korábban nem dohányzott. Legyünk nagyvonalúak, számoljunk kerek egy ezrelékkal, az körülbelül 200 ember. Minek van vajon statisztikailag nagyobb esélye, hogy 4 millióból egy szűz tüdejű ember elkezd majd dohányozni, vagy hogy kettőszázból elkezdjen egy, akinek már amúgyis a kezében van egy nem bűdös, nem fogsárgító, nem rákkeltő anyagokkal teletömött alternatíva?

De gondoljunk egy merészet, és a vita kedvéért tétélezzük fel a lehető legrosszabb forgatókönyvet,

---

3 <http://www.ecigarette-research.com/web/index.php/research/2014/161-survey-ecig>

miszerint minden olyan e-cigarettás, aki sosem dohányzott, az egyszerre dohányossá válik. Ez ugye az előbbieken alapján 200 fő. Azt a szomorú statisztikát, miszerint évente körülbelül 25.000 magyar ember esik áldozatul a dohányzásnak, ismerjük. A dohányosok csökkenő száma mellett is tegyük fel, hogy jó 20.000 főnek el kell kezdenie dohányozni évente, hogy ez a szomorú tendencia megmaradjon. A kettőszáz fő ennek kerekén az egy százaléka. Nem elhanyagolható, de nem is egy jelentős arány. Van e vajon jogunk arra, hogy a 200 fő talán megtörténő majdani dohányzása miatt 1.5 millió konkrét dohányos potenciális menekülési lehetőségét, és kettőszázezer létező e-cigarettás visszaesését kockáztassuk? Jó válasz erre természetesen nincs, csak helyes válasz.

Újra normalizálja a dohányzást.

Úgy néz ki a kezemben lévő harmadik generációs fémcső mint egy cigaretta? Úgy nézek ki, mint aki dohányzik? Füstszagom van? Cserélek akkumulátort egy cigarettában? Felteszem tölteni? Csepegtetek bele bármit? Ha semmi egyebet nem kéne tennem, csak magamtól okádnám a gózt egész nap, akkor ez az állítás talán, de csak talán, megállná a helyét. Mivel azonban az első pillanatban, ahogy a számhoz emelem a személyi páráképző kézi készülékemet, mindenki számára egyértelmű, hogy nem dohányzom, így nem igazán értem, hogy ezzel hogyan is tudnám népszerűsíteni a dohányzást. Ha az elektromos cigarettázás bármit is normalizál, akkor az a nemdohányzás. Elképesztően szemellenzősnek kell ahhoz lenni, hogy a külsőségek egyetlen kiragadott tulajdonsága miatt végérvényes párhuzamot tudjunk vonni valami egészen mással.

De mondok hasonlóan logikus párhuzamokat. A verőlegények gyakran testépítenek, tehát a testépítés normalizálja az erőszakot. Valaki feltétlenül szóljon Kalifornia osztrák származású volt kormányzójának. A bűnözőket gyakran sebhelyes arccal ábrázolják, tehát az arcbőr hibái normalizálják a bűnözést. Az ördögábrázolások rendszerint a kecskelábas megjelenítést használják, tehát a kecsketenyésztés normalizálja az ördögimádást. De talán ennyi elég is lesz ebből, borzalmasan erőltetett gondolatmenetek ezek.

Hogy ne csak lamentáljak, vagy képzeletbeli számokkal játsszak, mondom a tényeket is.

Az elmúlt években az elektromos cigaretta piac forgalma évről-évre legalább megkétszereződött, de volt ahol megnégyszereződött⁴. Nem nehéz ebből kikövetkeztetni, hogy ez egyenesen arányos az elektromos cigarettát használók számának a növekedésével. Ha az elektromos cigarettát használók száma ilyen dinamikus tempóban növekedett, és valóban létezne a kapu-effektus, ennek komoly hatást kellett volna már gyakorolnia a dohányosok számosságára. Ezzel szemben a hivatalos statisztikák folyamatos visszaesést mutatnak a rendszeresen dohányzók számában. A kapu-effektussal való ríogatás helyett talán ésszerűbb lenne felfedezni a logikus összefüggést: ahogy nő az elektromos cigarettások tábora, úgy csökken a dohányosoké.

---

4 <http://www.mintel.com/press-centre/social-and-lifestyle/e-cigarettes-ignite-the-smoking-cessation-market>
<http://www.wealthdaily.com/articles/cracking-the-e-cigarette-market/5197>
<http://nicotinepolicy.net/gerry-stimson/1317-wells-fargo-march-2014>

Theodore Wagener PhD egy felmérésben⁵ 1300 fiatal, főként 19 év körüli egyetemistát kérdezett dohányzási szokásairól. Közülük mindösszesen 43 fiatal volt, akinek az első találkozása a nikotinnal az e-cigarettán keresztül történt, és pusztán egyetlen fiatal volt, aki az elektromos cigarettázást követően dohányzásra adta a fejét. Wagener úr így foglalta össze felmérése eredményeit: *"nem tűnik úgy, hogy ez bármihez is kapu lenne"*.

Vagy itt vannak az amerikai fiatalok dohányzásáról készült felmérések⁶, amelyek alapján szintén kijelenthető, hogy ahogy nő az elektromos cigarettákat használók száma, úgy csökken a dohányosoké, megerősítve azt a tézist, miszerint az elektromos cigaretta leváltja a hagyományos dohányzást.

Érdekességképpen érdemes megemlíteni, hogy a kapu a dohányzáshoz című vaklárma értelmi szerzője egy kiszivárgott céges memo alapján⁷ a GlaxoSmithKline gyógyszeripari óriás volt.

2014: jaj, a nikotin. jaj, a gyerekek.

Ahhoz nem fér kétség, hogy a nikotin megfelelő dózisban mérgező, ahogyan jóformán tetszőleges más anyag is az. Hogy ez a dózis mekkora, arról viszont már megoszlanak a vélemények. Az általánosan elfogadott, felnőtt emberekre értelmezett 50-60mg-os halálos dózist egy, az 1800-as években végzett patkánykísérletre alapozzák, és az utóbbi időben egyre többen elkezdtek ennek hitelességét megkérdőjelezni⁸. Pontos számot továbbra sem tudunk, de a szakirodalom megemlít olyan eseteket⁹, amikor több száz, egy esetben pedig több, mint 1500 milligrammos mérgezést is komolyabb következmények nélkül túlélték, és ezek óriási számok az e-cigarettában fellelhető nikotinmennyiséghez képest.

Dr. Jean-François Etter, a Genfi Egyetem Egészségügyi karának professzora, közismert kutató a dohányzás és az e-cigaretták témájában, a következőket tartja a nikotinról¹⁰: *"Még ha vannak is hosszú távon elektromos cigarettát használó emberek, ez nem probléma, ha magát a dohányzást abbahagyják. A probléma az elégetett dohány, nem pedig a nikotin. Abban a dózisban, ami az e-cigarettában és a nikotinos rágókból és tapaszokban található, a nikotin nem mérgező. A hosszú távú elektromos cigaretta használat nem közegészségügyi probléma, nem jobban az, mint a nikotinos rágók hosszú távú használata"*.

Professor Robert West, az egészségügyi pszichológia professzora, a brit dohányzás visszaszorításáért küzdő hivatalok korábbi tanácsadója pedig így vélekedik¹¹: *"Óriási lehetőség előtt állunk. Nagy szégyen lenne túlzott óvatosságból nem megragadni és veszni hagyni azt. ... Nem a nikotin az, ami a*

5 <http://consumer.healthday.com/cancer-information-5/tobacco-and-kids-health-news-662/e-cigarettes-may-not-be-gateway-to-smoking-study-681597.html>

6 <http://reason.com/blog/2014/12/17/vaping-rises-to-record-highs-smoking-fal>

7 <http://tobaccoanalysis.blogspot.com/2014/06/its-official-big-pharma-is-lobbying.html>

8 <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3880486/>

9 <http://www.e-cigarette-research.info/doku.php/research:documents:f87h87fv>

10 <http://www.churnmag.com/news/5-respected-scientists-weigh-in-on-ecigs/>

11 <http://www.churnmag.com/news/5-respected-scientists-weigh-in-on-ecigs/>

dohányzásban megöl. Az e-cigaretta minden valószínűség szerint pont annyira biztonságos, mint a kávéfogyasztás".

Professor Michael Russell, akinek voltaképp a dohányzással kapcsolatos nikotinfüggés megismerését, és a dohányzás visszaszorításának megalapozását köszönhetjük, írta 1976-ban a British Medical Journal-ben: *"az emberek a nikotinért dohányoznak, de a kátrány öli meg őket"*.

Az elektromos cigaretta utántöltők nikotin tartalmának kettős célja van. Egyrészt megemelni a vér nikotinszintjét, hasonlatosan a dohányzáshoz, hogy használója ne tapasztaljon nikotinhiányos tüneteket, ezáltal ne forduljon vissza automatikusan a dohányzáshoz. Másrészt a pára ki és belégzésekor a nikotin felelős az úgynevezett torokhatásért, amely a torok enyhe irritációjával a dohányfüst belégzésekor tapasztalható érzetet utánozza.

Dr Farsalinos kutatásaiból azonban kiderül, hogy az elektromos cigarettával a szervezetbe bejuttatott nikotin felszívódása jelentősen eltér a dohányzás során tapasztaltaktól. Korábban említett kísérlete¹² megállapítja, hogy *"habár a nikotin az utántöltőben is jelen volt 11mg/ml koncentrációban, annak felszívódása jóval lassabban történt, mint a hagyományos cigaretta használatakor"*. Egy későbbi kísérlete¹³ pedig kimutatta, hogy egy órányi folyamatos 18mg/ml-es e-cigarettázással sem sikerült olyan nikotinszintet elérni az alanyok vérében, mint amennyit egyetlen szál cigaretta elszívása okoz öt perc alatt.

Nem akarjuk a nikotinfüggők új generációját látni.

Ez is igen gyakran elhangzik a közegészségügyi hivatalnokoktól. Ez már majdnem egy olyan érv, aminek távolról mintha akár értelme is lenne. Távolról. Akár. Lenne.

Visszaulnék a korábban a függőségről mondottakra: kedves Stanton, kedves Tibor, sajnos ebbe semmi beleszólni valójuk nincs, ez bizony az ember magánügye. Amíg a nikotinfüggők hordái nem kezdenek el gyógyszerárakat fosztogatni, amíg a felelőtlen emberek nem okoznak nikotinmámorban közúti baleseteket, és amíg a nikotinbarlangokban a nikotintól öntudatlanul fetrengőkre nem leselkedik száz meg száz veszély, addig ez nem egy kifejezetten életszerű érv. Mivel a legális nikotinfogyasztás elmúlt évszázadai során ezekre a jelenségekre nem igazán volt még példa, azt hiszem talán a jövőben is nyugodtan hajthatjuk álomra a fejünket ez ügyben.

Egyébként rossz hírem van mindazoknak, akik ezt nem akarják látni. Generációról generációra a nikotinfüggők új generációját láthatjuk. A választás pusztán annyi, hogy azt dohányzással juttatják-e majd a szervezetükbe, vagy sem. Ha nincs megfelelő, kevésbé káros alternatívájuk, akkor mivel teszik majd? Naná, hogy dohányzással. Újabb öngól.

A történethez hozzá tartozik még az is, hogy a nikotin demonizálói arról általában praktikusán elfeledkeznek említést tenni, hogy pontosan ugyanezt a nikotint juttatják a szervezetbe az általuk elfogadottnak tekintett egyéb módszerek is, esetenként jóval nagyobb dózisban, vagy akár az adagolás

12 <http://www.escardio.org/The-ESC/Press-Office/Press-releases/Last-5-years/Electronic-cigarettes-do-not-damage-the-heart>

13 <http://www.ecigarette-research.com/web/index.php/research/2014/155-ecig-nicotine>

valódi kontrollja nélkül. Van tehát a jó nikotin és a rossz nikotin? Természetesen nincs, szemellenzős ember viszont sajnos annál több.

A nikotinnal való ijesztgetés melletti másik hatalmas zöldség 2014-ből az az állítás, hogy **az elektromos cigaretta utántöltők különféle ízesítései a gyerekeket kívánják rászoktatni az eszköz használatára**. Ha belegondolunk, akkor valóban, mi felnőttek, 18. életévünk betöltése után már kizárólag csak vizet és fűrészpórt vagyunk hajlandóak fogyasztani, annyira megvetjük a változatos ízekeket. A fűszereket mind kidobjuk, és megvetően kiközösítünk mindenkit, aki lebukik, hogy titokban csokoládét szokott majszolni, mikor senki sem látja. Aszalt szilvával töltött pulykamell? Hát meg vagytok ti örülve? Ágyas barackpálinka? Felnőtt ember kizárólag desztillált vízzel hígított tisztaszeszt igyon csak, elvégre az íz az csak a gyerekeknek való.

De ha a gyerekekre nézve annyira veszélyes az ízesített nikotin, akkor vajon mégis mit keres a piacon a málna ízű nikotinos rágó? A málnát nem szeretik a gyerekek? A belga apátsági szerzetesek bizonyára azért kísérletezték ki gyümölcsös söreiket, hogy a környező falvak fiataljait az alkoholizmus gödrébe taszajtsák. Az ízesített gumióvszerek mögött meghúzódo ördögi összeesküvés pedig nem lehet más, minthogy idejekorán a szexfüggőség karmaiba hajszolja az ártatlan gyerekeket.

Bevallom férfiasan, én most épp egy csokoládés, mangós, citromfüves folyadékot szívok. Hogy miért? Picit meguntam az előző ízt, és kedvelem a változatosságot, amit az e-cigaretta biztosít. Hogy ezzel mennyire nem vagyok egyedül, és hogy az ízek változtatásának lehetősége mennyire fontos tulajdonsága az elektromos cigaretta használatnak, arra remek példa az a tanulmány¹⁴ 2015 április közepéről, amely megállapítja, hogy a dohányzással való felhagyásra sokkal nagyobb esélye van azoknak, akik hosszabb távon e-cigarettáznak, új generációs készülékekkel, és nem dohányos vagy mentolos ízesítésű folyadékot használnak.

Vagy épp Farsalinos doktor több, mint 4.600 felhasználót megszólaltató felmérése¹⁵, amely szerint "A különféle ízesítések fontos szerepet játszanak az elektromos cigaretták sikeres használatában és a használók komfortérzetében. A felnőttek is szeretik a változatos ízekeket, és jelen tanulmány megerősíti, hogy ezek az ízek azért kerülnek forgalomba, mert a rendszeres fogyasztók keresik azokat". A felhasználók majdnem 70%-a fogyaszt gyümölcs ízű, és több, mint 60%-a fogyaszt édességeket utánozó ízű e-liquidet. Ennyit arról, hogy az ízesítések a gyerekeket célozzák.

2015: ugyanolyan káros, sőt: formaldehid!

Hadd idézzek¹⁶ Professor Lynn Kozlowski-tól, a kanadai Közegészségügyi- és Egészségüggyel kapcsolatos szakmák Iskolájának korábbi dékánjától: "Nincs szükségünk klinikai tesztekre ahhoz, hogy megtudjuk, hogy egy emberre zuhanó nagy szikla sokkal veszélyesebb, mint egy kavics. Nyilvánvaló, hogy a hagyományos cigarettákhoz viszonyítva az e-cigaretta lényegesen kevesebb kockázattal jár,

14 <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/add.12878/abstract>

15 <http://www.ecigarette-research.com/web/index.php/research/2013/145-e-cigarette-flavors>

16 <http://www.churnmag.com/news/5-respected-scientists-weigh-in-on-ecigs/>

Készült az EVP 2015 európai elektromos cigaretta használói demonstráció-sorozat 2015 május 29-i budapesti állomásán tartott beszédhez. Szerző: Pifkó Krisztián. Az írás tartalma szabadon felhasználható a CC BY 4.0 licencnek megfelelően: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>. Kérdés esetén forduljon a szerzőhöz: monsta@stopspam.hu.

lévén az e-cigarettában található mérgező anyagok mennyisége és számossága nagyságrendekkel kisebb. Nem nehéz kevésbé veszélyesnek lenni a tüzeket okozó, rákkeltő, füstöt okádó cigarettákhoz képest".

Valószínűleg mindannyian találkoztunk a következő szalagcímmel: **tízszer rákkeltőbb az e-cigaretta, mint a dohányzás**. A cikkek alapjául szolgáló kísérletet Kunugita professzor folytatta, és bár a kísérlet valójában azt mutatta ki, hogy a legrosszabb esetben is hatodannyi formaldehidről van szó, átlagosan pedig ötvenszer kevesebbről, mint az a hagyományos cigaretták füstjében található¹⁷, egyetlen esetben a mérés tízszeres mennyiséget mutatott. Maga a professzor sem vette bele a kísérlet eredményébe ezt a mérést, feltételezve, hogy mindössze valami hiba történt. Ettől függetlenül ez bizonyult a legérdekesebb aspektusnak, hetekig ettől volt hangos a média.

Arról már kevesebb szó esett, hogy a norvég királyi média például bocsánatot kért a téves hisztériakeltésért, és az AFP hírügynökséget pedig beperelték Lengyelországban a lehozott cikkek miatt. Azóta már tudjuk, hogy a magas formaldehid kibocsátás a szárazon izzítás következménye¹⁸, egy olyan jelenségé, ami emberi felhasználás esetén nem okozhat problémát, mert a készülékeket nem így használják, a vele járó förtelmes íz miatt használója egyből észleli, hogy a fűtőszál nem kap elég folyadékot.

Az elektromos cigaretta rettentő károsságát bizonygató kísérletek túlyomó többségénél problémák vannak már magával a mérési módszertannal is, vagy ha nem, akkor többnyire komplett őrültségeket tartalmaznak, vagy csak nagyvonalúan elfelejtik összehasonlítani a mért eredményeket a cigarettázás során mérhetőekkel.

Ha azt mondom, hogy az elektromos cigaretta párájában nehézfémek vannak, akkor mindenki a szívéhez kap. Ha hozzáteszem azt is, hogy a nehézfémek mennyisége elhanyagolhatóan kevés a dohányfüstben találhatóakhoz képest¹⁹, és közelebb áll a szimpla levegő nehézfém tartalmához, akkor már egészen más a leányzó fekvése.

Remek példa az ilyen típusú eredményekre a napokban nyilvánosságra hozott kísérlet is²⁰, amely arról számolt be, hogy az e-cigarettában található nikotin rendkívüli módon roncsolja a tüdő szövetét. Az egyetlen szépséghibája, hogy egy olyan nikotin koncentrációjú oldattal dolgoztak, ami 5-100 milliószorosa (1-20 mM nikotin) az egy átlagos dohányos vérében található nikotinszintnek. Farsalinos doktor korábbi tanulmányából tudjuk, hogy egy óra aktív e-cigarettázás után is alatta marad a vér nikotinszintje egy 5 perces dohányzó emberéhez képest, így ha osztunk-szorunk, akkor megkapjuk, hogy valahol 571 és 11.420 év közötti folyamatos e-cigarettázást kellene öt percbe belesűríteni ahhoz, hogy a kísérlet paramétereivel megegyező körülményeket teremtsünk a valós életben. Ezek után

---

17 <http://www.ecigarette-research.com/web/index.php/2013-04-07-09-50-07/2014/188-frm-jp>

18 <http://www.ecigarette-research.com/web/index.php/2013-04-07-09-50-07/2015/192-form-ver>
<http://www.clivebates.com/?p=2706>

19 <http://ecigi.info/2015/05/17/karos-nehezfemek-a-gozben-a-tudomany-szerint-nem/>

20 <http://www.sciencedaily.com/releases/2015/05/150526084955.htm>

döntse el mindenki magának, hogy mennyire vehető komolyan a kísérlet konklúziója. Azt pedig, hogy az Amerikai Pszichológiai Társaságnak vajon mi köze van a nikotin és a tüdő kapcsolatához, azt végképp ne feszegezzük, mindenki úgy csinál hülyét magából, ahogyan az neki jólesik.

Rengeteg értelmes tanulmány is született szerencsére ebben a témában, amelyek hitelt érdemlően bizonyítják, hogy az elektromos cigaretta párájában nincs mérhető mennyiségű, az egészségre közvetlen veszélyt jelentő anyag²¹, ahogyan azt is, hogy a passzív dohányzáshoz hasonlatos jelenség az elektromos cigaretták esetében nem létezik²².

Tudom, hogy egyeseknek nagyon nehéz elfogadni ezt, de egész egyszerűen az elektromos cigaretta párája a legeslegrosszabb napján, nekifutásból, hátszéllel sem tud olyan káros lenni, mint a hagyományos cigarettafüst, még ha felszorozzuk ötvennel, akkor sem. Ez van, bocsi.

Bónusz pletykák

Önámítás, továbbra is függő maradsz.

A függés kérdéskörét azt hiszem már kellően kiveséztem a korábbiakban, így erre nem reagálnék. Önámítás lenne? Én egyszerűen csak nem akartam többé napi négy doboz cigarettával pusztítani magam, és lehetőleg úgy, hogy közben ne szedjek fel ismételten 40 kiló súlyfelesleget, mint korábban, mikor megpróbáltam abbahagyni a dohányzást. Most, lassan négy évvel később azt hiszem ezt maradéktalanul sikerült teljesítenem. Hol itt az önámítás?

Nem működik.

A helyzet az, hogy ha nem működik, akkor azt nagyon jól csinálja, mert még így is jobban működik, mint bármi más. Több felmérés született a témában, több eredménnyel, az e-cigarettával történő leszokási rátát ezek valahova 20 és 80 százalék közé teszik, függetlenül attól, hogy leszokási szándékkal történt-e a váltás. Ha a legrosszabb számot vesszük is alapul, ez bőven felülmúl bármilyen más javasolt leszokási módszert (akaraterő: 3%, terápiás eszközök: 5%, a hókuszpókuszokkal inkább nem foglalkozom). Fontos megemlíteni még azt is, hogy aki nem hagyta abba mellette a dohányzást, az is átlagosan a negyedére csökkentette a napi cigaretta fogyasztását²³.

Akiknél nem működött, sajnos nem tudni az okát, hogy miért nem. Az elektromos cigaretta egyik nagy erősségeként szokás említeni, hogy teljesen a felhasználója igényeihez szabható, mind az ízesítést, mind a nikotin erősségét, mind a páráképzést, mind a teljesítményét illetően, pont a változatosságától tud olyan hatékonyan működni, ahogy. Nem elképzelhetetlen, hogy akik feladták, azok azelőtt tették mindezt, hogy megtalálták volna a számukra ténylegesen legjobban működő konfigurációt.

21 <http://www.mdpi.com/1660-4601/12/4/3915>

22 <http://ecigi.info/2015/05/25/tudomanyos-bizonyitek-nincs-olyan-hogy-passziv-gozoles/>

23 <http://www.ecigarette-research.com/web/index.php/research/2014/161-survey-ecig>

Szóval az e-cigaretta köszöni szépen, remekül működött, remekül működik. Hogy akkor is ilyen remekül tud-e majd működni, ha csorbítják az elérhető eszközök változatosságát és a fellelhető információk hozzáférhetőségét, az már egy egészen más téma.

IV. a sokat emlegetett TPD, avagy a dohány-direktíva

A TPD elemzésében nagyban meríték a brit úr, Clive Bates nemrégien megjelent eszmefuttatásából²⁴. Eddig bármilyen véleményem alakult ki a témában, arról később kiderült, hogy maradéktalanul egyezik Clive-ével, és bármilyen írását olvasva folyton arra kellett kilukadnom, hogy magam sem fogalmazhattam volna meg azt jobban, így aztán nehéz elválasztani, hogy hol érnek véget a saját gondolataim, és hol kezdődnek az övéi, ezért inkább meg sem próbálkozom vele. Helyette megköszönöm Clive-nak a téma ismételten alapos és módszeres összefoglalását.

A direktíváért felelős biztos, Linda McAvan EP képviselő 2013-ban a következőket nyilatkozta Marco VanBasten-nek adott interjújában²⁵: *„Nos, a betiltás egyáltalán nem célja a szabályozásnak. ... Boldoggá tenne, ha minden dohányos e-cigarettára váltana, és nem áll szándékomban, hogy megpróbáljam ezeket a termékeket eltüntetni a piacról. ... Az egészségügyi miniszterek már egyértelművé tették az álláspontjukat ... egyik kormány sem állítja, hogy ez azt jelentené, hogy ezek a termékek nem lesznek majd elérhetőek, hogy eltűnnének, satöbbi. ... Én a jövő részeként szeretném látni az e-cigarettát. Nem eltüntetni próbáljuk, nem betiltani akarjuk őket, egyáltalán nem. ... A megfelelő szabályozást kell kialakítanunk, amely biztosítja, hogy a volt dohányosok, mint te is, hozzáférhessenek azokhoz a termékekhez, ami nekik bevált”.*

A direktíva első verziója gyógyszerként akarta szabályozni az elektromos cigarettát. Szerencsére sikerült még időben kellő mennyiségű európai parlamenti képviselőnek felnyitni a szemét, így a gyógyszer javaslat a parlamentben végül leszavazásra került. Ezután elkészítették a direktíva második, módosított verzióját, ami ugyan messze nem volt tökéletes, de az eredetihez képest már sokkal élhetőbb volt. Ezt aztán meg is szavazták, de ezután kezdődött az az érthetetlen, zárt ajtók mögött zajló procedúra, a háromoldali egyeztetés az Európai Bizottság, az Európa Parlament és a Miniszterek Tanácsa képviselői között, aminek végül köszönhetjük a direktíva jelenlegi, végleges, szörnyszülött mivoltát. De mi is a baj ezzel a sokat emlegetett direktívával²⁶?

Megtiltja a reklámozás közel valamennyi formáját és az elektromos cigaretta népszerűsítését. Így az e-cigarettának elég nehéz lesz elérnie célját, hogy kevésbé káros alternatívát nyújthasson a dohányosok számára, ha azoknak nem lesz alkalma találkozni vele. Az egyes márkák nem tudnak vásárlói bizalmat építeni így, a fejlesztéseket nem lehet majd kommunikálni. Könnyen betilthatják ezzel akár az összes közösségi információs oldalt, a közösség tagjai által készített termékbemutató videókat, súlyosan korlátozva ezzel a szólás szabadságát. A dohánytermékek reklámozásának a legtöbb formája tilos az EU területén, de ez azért van, mert a dohányzás évi 700.000 európai halálát okozza. Ezzel szemben az elektromos cigaretta az idő előtti halálozások számát jelentősen redukálhatja. Egészen abszurd módon ez a szabály kifejezetten a cigaretták piacának kedvez, ami egy elég nehezen vállalható végeredmény.

Folyásbiztos utántöltési mechanizmust ír elő. A Bizottság, bár sem nem gyártója, sem nem tervezője

24 <http://www.clivebates.com/?p=3026>

25 <https://www.youtube.com/watch?v=fbtYIgAuTE>

26 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014L0040&from=EN>

semminek, majd jól kitalálja, hogy ennek hogyan is kéne működni. Annak függvényében, hogy végül mire is lyukadnak majd ki, ez akár teljesen ellehetetlenítheti a tank rendszerű kazánok használatát, melyek talán a legnépszerűbb (a felhasználók 66%-a preferálja) és leghatékonyabb eszközök a teljes palettát tekintve, valamint akár a felújítható kazánok végét is jelentheti, kizárólag az eldobható kazánokat engedélyezve. Évtizedes fejlesztések eredményeit és a ma kapható leghatékonyabb eszközöket veszélyeztetik ezzel.

A forgalomba hozható utántöltők erősségét maximum húsz milligramm per milliliterben határozza meg. Ezzel kapcsolatban eltérnek a vélemények, hogy ez mekkora érvágás, mert bár a statisztikák szerint a kezdő elektromos cigarettások több, mint az ötöde²⁷ ennél erősebb utántöltővel kezdte pályafutását, a ma kapható kazánok jobb teljesítménye miatt rendszerint már nincs szüksége egy kezdőnek ilyen erős folyadékokra. Mindez persze egészen más megvilágításba kerül, ha az előző bekezdésben vázoltak valóra válnak, és ezek a remek teljesítményű, hatékony kazánok nem lesznek többé elérhetőek.

Maximum 10ml-ben határozza meg az utántöltők kiszerezését, és 2ml-ben a kazánok kapacitását. Erre épeszű indok nem igazán van, hacsak nem az, hogy teljesen félreértelmezik a nikotin mérgezőségi mutatóit. Ez nem eredményez mást, mint sokkal több pepecselést, sokkal több szemetet, gyakoribb utántöltést, ezáltal növelve a kifolyatás esélyét is, stb, stb. A háztartásban fellelhető egyéb veszélyes folyadékokat, például a hypo-t, vagy fehérítőt sem azzal próbálják ártalmatlanítani, hogy miniatűr kiszerezésben lehet csak beszerezni, hanem gyerekbiztos záró mechanizmussal. Van rá ISO szabvány a 8317-es. Mindettől függetlenül ez egy teljesen szükségtelen, redundáns intézkedés, hiszen az utántöltők mérregfogát már kihúzzák egyszer a maximum erősség meghatározásával.

Túlméretes figyelmeztető feliratokat írnak elő, hasonlóképp a cigarettákhoz, holott a két termék veszélyessége közel sem hasonló, sőt. Az e-cigaretta utántöltőkhöz ráadásul kötelező információs füzetet is kell majd mellékelni, amire nincs példa a hagyományos cigaretták világában.

Elképesztő bejelentési bürokrácia. Egyedi módon kizárólag az elektromos cigaretta termékeket terheli majd az a hat hónapos forgalomba kerülést megelőző moratórium amely során példátlan mennyiségű dokumentációt is biztosítani kell az összes forgalmazni kívánt termék összes variációjáról. Az, hogy pontosan mit is kéne tartalmaznia ennek a dokumentációnak, természetesen még mindig nem dőlt el, így az sem, hogy milyen áremelkedést fog mindez végül előidézni, és hogy mely termékek tűnnek el majd el emiatt végérvényesen, mert a forgalmazóknak egyszerűbb lesz szűkíteni a kínálatot, mintsem hogy két IFÁnyi dokumentációt gyártsanak minden egyes termékhez. Egy olyan piacon, ahol havonta rukkolnak elő a gyártók új fejlesztésekkel, az utántöltők ízvarációinak száma pedig a végtelenhez közelít, egy ilyen szabály semmi mást nem idéz elő, mint az innováció teljes ellehetetlenítését és szükségtelen áremelkedést. Az elektromos cigaretta közel egy évtizedes történelme során természetesen egyetlen olyan eset nem történt, ami mindezt akár távolról is indokoltá tehetné.

Korlátozhatja a határokon átívelő kereskedelmet. Hogy az hogyan nem merült fel egyetlen brüsszeli bürokratában sem, hogy alapvető uniós irányelveket azért talán mégsem kéne sérteni, az egy rejtély.

---

27 <http://www.mdpi.com/1660-4601/11/4/4356>

A listának ezzel sajnos még nincs vége, de ha minden aprólékos finomságra kitérnék, akkor holnap reggelig folytathatnám.

Hogy mennyire kell komolyan venni a direktívában rejlő veszélyeket? Elég megnézni, hogy mi történt Hollandiában. Ott a direktíva korai implementációja mellett döntöttek, és a fárasztó gondolkodás helyett az egyszerűbb utat választották, és buzgóságukban azonmód be is tiltották a leghatékonyabb, a dohányzással való felhagyást leginkább elősegíteni tudó készülékeket.

Az elektromos cigarettát sújtó diszkrimináció mértékének felméréséhez elegendő csak egy pillantást vetnünk a direktíva dohányzási célú gyógynövénytermékekkel foglalkozó cikkelyére. Míg az elektromos cigaretta és utántöltők forgalomba hozatali feltételeit oldalakon keresztül sorolják, addig az előbbiek szabályozását elintézik két pontban. Nyilatkozzanak az összetevőkről, semmi macerás, összetett kibocsátott káros anyag elemzés, csak mondják meg a gyártók a legmagasabb kátrány-, nikotin- és szén-monoxid-kibocsátási szintet. Ne feledjük, hogy egy olyan termékekről van szó, amelyek kevésbé különböznek a cigarettáktól, papírba hengerelt növényeket égetnek a fogyasztásakor. De körülbelül ugyanez igaz a cigarettákra is. Megmérni a kátrányt, a nikotint és a szén-monoxidot, és már mehet is a polcokra.

Hátrányos megkülönböztetés éri tehát az elektromos cigarettát a leszoktató termékekkel szemben a reklámozás és a hozzáférhetőség tekintetében, hátrányos megkülönböztetés éri a cigarettával szemben a hozzáférhetőség és a forgalomba hozatal tekintetében, de még saját berkein belül is hátrányos megkülönböztetés éri a leginkább használható termékeket a kevésbé hatékony, zárt rendszerű, eldobható készülékekkel szemben.

A bizonyítottan sokkal károsabb termékekhez képest tehát teljesen aránytalan az a korlátozás, amivel a direktíva az elektromos cigarettákat sújtja. Mivel a direktíva célja elvileg az lenne, hogy a fogyasztók érdekeit képviselje, ez ennek egy igen meglepő és abszurd megközelítése lett.

Összességében tehát egy átgondolatlan, szakmai szempontokat és bizonyítékon alapuló indoklásokat nélkülöző, a relatív kockázatokat figyelembe nem vevő, aránytalanságtól hemzsegő fércmunkát sikerült az Európai Bizottságnak letenni az asztalra, közel három év előkészítést követően.

V. befejezés

Függetlenül attól, hogy az elektromos cigarettát az ördögtől való dolognak, vagy a világ legnagyobb találmányának gondolja valaki, egy dologban biztosak lehetünk: egy széles, több társadalmi rétegen átívelő embercsoport mindennapjait és jövőjét közvetlenül befolyásoló jogszabály megalkotását biztonságosan ésszerű mederben tartani csak úgy lehet, ha az érintett csoport is kifejtheti véleményét, és érdemben hozzájárulhat a törvény előkészítésének folyamatához.

Az elektromos cigaretta jogi szabályozásának környékén eddig egyetlen, a témában valóban jártas hozzáértő személyt sem lehetett felfedezni. Szakértők természetesen akadnak bőven, de ezek az emberek, bármilyen jeles képviselői is saját területüknek, az elektromos cigarettához nem értenek. Távoli elképzeléseik, benyomásaik, privát véleményeik, kötelezettségeik, netán motivációik vannak, de megnyilvánulásaikból egyértelműen kiderül, hogy a téma tudományos aktualitásait nem követik, évekkal vannak azoktól lemaradva. Naprakész gyakorlati tapasztalattal és átfogó ismeretekkel - néhány külföldi kivételtől eltekintve - e területen kizárólag annak felhasználói rendelkeznek. Sajnos a legjobb szándék sem garantálja önmagában a megnyugtató végeredményt, ha a döntések felelős meghozatalához nem áll rendelkezésre minden szükséges információ.

Az uniós dohány-direktívát olyan emberek írták, akik nem értenek az elektromos cigarettához. Erről természetesen nem tehetnek. Arról viszont már igen, hogy nem fordultak szakértőkhöz, nem konzultáltak az érintett tömegekkel, és zárt ajtók mögött, steril módon döntöttek olyan dolgokról, amiket nem értenek, és következményeiket felmérni nem képesek. Ne kövessük el kétszer ugyanazt a hibát. Egy rossz törvény évekre, évtizedekre megkeserítheti az elektromos cigarettát használók életét, és vonhatja meg a választás lehetőségét a most még a dohányzással küzdő tömegektől. Mivel ebben az esetben ha nem elég körültekintően és minden aspektust vizsgálva történik a jogalkotás, úgy az emberi élethez és egészséghez fűződő jogok súlyos mértékben csorbulhatnak, ezért kiemelten fontos, hogy a direktíva honosítása olyan körülmények között történjen, amely biztosítja, hogy minden érintett oldal egyenlő súllyal szerepet kapjon a jogszabály megfelelő előkészítésében. Ebben a kérdésben pedig nincs sem jobban érintett, sem hozzáértőbb szereplő, mint az elektromos cigaretta közösség. Ne feledjük a szomorú tényt, hogy évente 25.000 honfitársunk veszti életét a dohányzással közvetlenül összefüggésbe hozható betegségek miatt. Az elektromos cigaretta ebből egy nagyon széles kivezető út lehet, ha hagyjuk érvényesülni. Rendkívüli fontosságú kérdésről van szó tehát, ezért szeretnénk, ha a 2014-es dohány-direktíva honosításakor kizárható lenne minden elképzelhető, hiányos ismereten alapuló félreértés.

Ennek érdekében a Villanypára Egyesület tegnap levelet intézett Balog Zoltán miniszter úrhoz.

VI. levél a miniszter úrhoz

Tisztelt Balog Zoltán miniszter Úr!

Hivatkozva az Egészségügyért Felelős Államtitkársággal korábban folytatott levelezésünkre, melyben korábban már ígéretet kaptunk rá, ezúton szeretnénk Önt is megkérni, hogy az európai dohány-direktíva (2014/40/EU) elektromos cigarettával foglalkozó 20-as cikkelyében foglaltak jogszabályi honosításakor a törvény szövegének előkészítéséért felelős munkacsoportban egyesületünk kijelölt képviselői számára civil szakértői minőségben helyet biztosítani szíveskedjék.

Az elektromos cigaretta készülékek, az utántöltő folyadékok, a témában történt kutatási eredmények, valamint a valós felhasználói szokások alapos ismerőiként szeretnénk az évek alatt felhalmozott elméleti és gyakorlati tudásunkat szíves rendelkezésükre bocsátani, biztosítandó, hogy a majdani jogszabály előkészítésekor minden érintett szereplő egyenlő súllyal szerepet kaphasson, így a törvény tervezete valódi kérdésekre adhasson valódi válaszokat.

Az uniós direktíva szövege sok esetben sajnos túl általánosan fogalmaz, így fennáll annak a veszélye, hogy a jogalkotás folyamata esetleg átsiklik olyan részletek felett, amelyek az egyes termékek indokolatlanul erős korlátozását okozhatják. Ismervén az elektromos cigarettában rejlő potenciált a dohányzás visszaszorításért folytatott küzdelemben, hisszük, hogy nemzeti érdek egy olyan jogszabály megalkotása, amely megfelelő egyensúlyt teremt az állampolgárok biztonságának védelme, és az elektromos cigaretta termékek hozzáférhetősége között.

Együttműködésében bízva,

Tisztelettel,

Ficsor Zoltán
elnök
Villanypára Egyesület